ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (kolmas koda)

15. aprill 2008 *

Kohtuasjas T-348/04,

Société internationale de diffusion et d'édition SA (SIDE), asukoht Vitry-sur-Seine (Prantsusmaa), esindajad: advokaadid N. Coutrelis ja V. Giacobbo,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: J.-P. Keppenne,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

keda toetab

Prantsuse Vabariik, esindajad: G. de Bergues ja S. Ramet, hiljem G. de Bergues ja A.-L. Vendrolini,

menetlusse astuja,

mille ese on taotlus tühistada komisjoni 20. aprilli 2004. aasta otsuse 2005/262/EÜ Prantsusmaa poolt Prantsuse Raamatu Ekspordi Kooperatiivile (CELF) abimeetme rakendamise kohta (ELT 2005, L 85, lk 27) artikli 1 viimane lause,

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees M. Jaeger, kohtunikud V. Tiili ja T. Tchipev,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 23. mai 2007. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

1 Hageja, Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE), on Prantsusmaal asutatud vahendusagentuur, mille majandustegevuseks on eelkõige prantsuskeelsete raamatute eksport teistesse Euroopa Liidu liikmesriikidesse ja kolmandatesse riikidesse.

2 Vahendajad kuuluvad raamatute müügiga tegelevate ettevõtjate hulka. Vahendajate klientideks on jaemüüjad ja organisatsioonid, mitte lõppkasutajad. Nende tegevus võimaldab täita tellimusi, mis oleksid kirjastajatele või levitajatele liiga kulukad. Vahendusagentuur kogub kokku mitmete klientide tellimused, mis on eraldivõetuna väikesesummalised, ning pöördub kirjastaja või levitaja poole, kes täidab tellimuse ühe tarnega. Samuti kogub vahendaja oma klientideks olevate raamatukaupluste või institutsioonide tellimused eri kirjastajate väljaantud teoste osas, säästes seeläbi oma kliente paljude erinevate tellimuste esitamisest paljudele erinevatele ettevõtjatele.

3 Coopérative d'exportation du livre français, kes tegutseb ärinime „Centre d'exportation du livre français" (CELF) all, on kooperatiivne äriühing, mis tegutseb ka

vahendusagentuurina. CELFi tegevusalaks on tema põhikirja viimase versiooni kohaselt „täita otse välisriikidest ning ülemereterritooriumidelt ja -departemangudest tulnud tellimusi raamatutele, brošüüridele ja meediaväljaannetele, ning üldisemalt teha tehinguid, mille eesmärk on prantsuse kultuuri levitamine maailmas eespool nimetatud väljaannete abil".

4 Suurem osa CELF-i liikmetest on Prantsusmaal asutatud kirjastused. Siiski on CELF-iga võimalik ühineda kõigil prantsuskeelsete raamatute kirjastamise ja turustamise valdkonnas tegutsevatel ettevõtjatel sõltumata asukohast.

5 CELF-i ja hageja kaubandustegevus on suunatud peamiselt riikidesse ja piirkondadesse, kus prantsuse keelt ei räägita. Prantsuskeelsetes piirkondades, eelkõige Belgias, Kanadas ja Šveitsis, toimub kõnealuste raamatute turustamine kirjastajate loodud levitamisvõrgustike kaudu.

6 Aastal 1979, mil CELF-il tekkisid finantsraskused, otsustasid Prantsuse ametiasutused anda talle teatavat toetust.

7 Kõnealuse abi eesmärk oli võimaldada ekspordivahendajatel täita kõiki neis piirkondades, kus prantsuse keelt ei kõnelda, asuvatest raamatukauplustest pärinevaid tellimusi, sõltumata sellest, milline on tellimuse summa, tasuvus ja tellimuse edastamise koht, eesmärgiga soodustada prantsuskeelse kirjanduse levikut maailmas.

8 Toetust, mis on käesoleva kohtuasja esemeks (edaspidi „vaidlusalune abi"), on antud iga-aastaselt alates aastast 1980, kuigi toetuse summa on algusajaga võrreldes

muutunud. Vaidlusalune abi kujutas endast iga-aastaste toetuste paketti, millest iga üksiku toetuse eesmärk oli konkreetselt hüvitada lisakulutused, mis tekkisid vastaval aastal seoses selliste tellimuste töötlemisega, mis pärinesid välisriikides asuvatelt raamatupoodidelt ning mille summa oli maksimaalselt 500 Prantsuse franki (76,22 eurot) ilma transpordikuludeta (edaspidi „väikesed tellimused"), mida käsitleti alla tulususe läve jäävate tellimustena.

9 Alates aastast 1981 maksti veerand eelneval aastal makstud toetuse summast aasta alguses, ülejäänud osa sügisel pärast seda, kui ametiasutused olid uurinud CELF-i tegevust puudutavaid andmeid ning muutusi tegevuses, mis kajastusid eelarveaasta esimeses osas. Kolme kuu jooksul eelarveaasta lõpust arvates pidi Prantsuse kultuuri- ja frankofooniaministeeriumile olema esitatud üksikasjalik aruanne toetuse kasutamise kohta koos seda tõendavate dokumentidega.

10 Hageja juhtis 20. märtsi 1992. aasta kirjaga komisjoni tähelepanu teatavatele toetustele, mida Prantsuse ametiasutused olid andnud CELF-ile prantsuskeelsete raamatute tutvustamiseks, transpordiks ja turustamiseks. Samuti küsis ta komisjonilt, kas kõnealustest toetustest oli teatatud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 93 lõikele 3 (nüüd EÜ artikli 88 lõige 3).

11 Komisjon kinnitas oma 7. augusti 1992. aasta kirjas hagejale, et CELF-ile on antud toetusi, millest ei ole teatatud, sh vaidlusalune abi.

12 18. mail 1993 võttis komisjon vastu otsuse pealkirjaga „Prantsuskeelsete raamatute eksportijatele antav abi", millega tunnistas need toetused lubatavaks (otsus NN 127/92 (EÜT C 174, lk 6)).

13 Esimese Astme Kohus tühistas 18. septembril 1995 kohtuasjas T-49/93: SIDE *vs.* komisjon (EKL 1995, lk II-2501) tehtud otsusega eespool viidatud otsuse vaidlusalust abi puudutavas osas. Esimese Astme Kohus asus seisukohale, et komisjon ei olnud järginud kohustust algatada EÜ asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 (nüüd EÜ artikli 88 lõige 2) ette nähtud menetlust, mille käigus kuulatakse ära mõlemad pooled.

14 30. juulil 1996 otsustas komisjon algatada EÜ asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 (nüüd EÜ artikli 88 lõige 2) ette nähtud menetluse.

15 10. juunil 1998 võttis komisjon vastu uue otsuse, milles tunnistas vaidlusaluse abi ühisturuga kokkusobivaks (otsus 1999/133/EÜ CELF-ile antava riigiabi kohta (EÜT 1999, L 44, lk 37)).

16 Hageja esitas 29. septembril 1998 Esimese Astme Kohtu kantseleisse hagi, milles palus kõnealune otsus tühistada.

17 Otsuse 1999/133 tühistamiseks esitas hagi ka Prantsuse Vabariik, kelle hagi saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 8. septembril 1998. Prantsuse Vabariik vaidlustas kõnealuse otsuse põhjusel, et komisjon ei ole kohaldanud EÜ asutamislepingu artikli 90 lõiget 2 (nüüd EÜ artikli 86 lõige 2).

18 Kuna sama akti kehtivuse kohta oli esitatud kaks hagi, peatas Esimese Astme Kohtu neljanda laiendatud koja esimees 25. märtsi 1999. aasta määrusega menetluse Euroopa Kohtu põhikirja artikli 47 kolmanda lõigu alusel (nüüd Euroopa Kohtu põhikirja artikli 54 kolmas lõik), kuni Euroopa Kohus oma otsuse teatavaks teeb.

19 Euroopa Kohus jättis Prantsuse Vabariigi hagi 22. juunil 2000. aastal kohtuasjas C-332/98: Prantsusmaa *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-4833) tehtud otsusega rahuldamata. Esimese Astme Kohus jätkas asja menetlemist.

20 Prantsuse ametiasutused peatasid vaidlusaluse abi andmise aastal 2002.

21 Otsus 1999/133 tühistati Esimese Astme Kohtu 28. veebruari 2002. aasta otsusega kohtuasjas T-155/98: SIDE *vs.* komisjon (EKL 2002, lk II-1179). Esimese Astme Kohus sedastas, et komisjon oli teinud ilmselge hindamisvea asjassepuutuva turu määratlemisel.

22 20. aprillil 2004 võttis komisjon vastu otsuse 2005/262/EÜ Prantsusmaa poolt CELF-ile abimeetme rakendamise kohta (ELT 2005, L 85, lk 27; edaspidi „vaidlustatud otsus").

23 Komisjon järeldas vaidlustatud otsuses, et vaidlusalune abi kujutab endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 mõttes (põhjendus 127). Seejärel uuris ta, kas selles artiklis sätestatud riigiabi üldkeelu suhtes on kohaldatav mõni erand. Antud juhul välistas komisjon sõnaselgelt EÜ artikli 87 lõikes 2 ette nähtud erandite ning ka sama artikli lõike 3 punktides a, b ja c ette nähtud erandite kohaldatavuse (põhjendus 132). Lõpuks asus ta seisukohale, et vaidlusalust abi anti kultuurilistel eesmärkidel EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d mõttes, mille kohaselt võib ühisturuga kokkusobivaks pidada abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi ühenduses määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega (põhjendused 134 ja 139).

24 Selle tulemusena piirdus komisjon sellega, et kontrollis vaidlusaluse abi kokkusobivust ekspordi vahendusturul üksnes EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d alusel (põhjendus 186). Sellega seoses nentis ta esiteks, et vaidlusaluse abi õigustatuse hindamisel on võimalik võtta aluseks asjaolu, et tellimused olid väikesed (põhjendused 187–197). Teiseks kontrollis komisjon, kas vaidlusalune abi on tegelikkuses õigustatud, st väikeste tellimuste töötlemisega otseselt seotud lisakulutuste olemasolu. Selle raames hindas komisjon CELF-il seoses väikeste tellimuste töötlemisega tekkinud kulutusi aastal 1994, võttes aluseks Prantsuse Vabariigi poolt esitatud raamatupidamisandmed (põhjendused 203–206). Komisjon leidis, et kõnealust aastat puudutavaid andmeid on võimalik võtta aluseks väikeste tellimuste töötlemisega seotud kulude hindamisel, kuna Prantsuse Vabariigi poolt teiste aastate osas edastatud dokumendid ja selgitused näitavad, et väikeste tellimuste struktuur on aastate lõikes stabiilne (põhjendus 208). Lõpuks nentis komisjon, et vaidlusalune abi ei olnud liialdatult suur väikeste tellimuste töötlemisega seotud kulutuste hüvitamiseks.

25 Eespool toodud põhjendustel nentis komisjon vaidlustatud otsuse artiklis 1 järgmist:

„[CELF-ile] prantsuskeelsete raamatute väikeste tellimuste töötlemiseks Prantsusmaa poolt ajavahemikul 1980 kuni 2001 antud abi on abi [EÜ] artikli 87 lõike 1 tähenduses. Arvesse võttes asjaolu, et Prantsusmaa ei teavitanud komisjoni sellest abist enne selle andmise alustamist, on see abi antud seadusevastaselt. Abi on sellele vaatamata kooskõlas ühisturuga vastavalt [EÜ] artikli 87 lõike 3 punktile d.”

Menetlus ja poolte nõuded

26 Esimese Astme Kohtu kantseleisse 20. augustil 2004 saabunud avaldusega esitas hageja käesoleva hagi.

27 Prantsuse Vabariik palus 2. detsembril 2004 Esimese Astme Kohtu kantseleisse saabunud kirjas luba astuda menetlusse nõukogu nõuete toetuseks ning Esimese Astme Kohtu kolmanda koja esimehe 20. jaanuari 2005. aasta määrusega see taotlus rahuldati.

28 22. märtsil 2007 palus Esimese Astme Kohus komisjonil vastata kirjalikult teatud küsimustele ning esitada teatud dokumendid. Komisjon täitis selle nõude ettenähtud tähtaja jooksul.

29 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (kolmas koda) avada suulise menetluse.

30 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele kuulati ära 23. mai 2007. aasta kohtuistungil.

31 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

– tühistada vaidlustatud otsuse artikli 1 viimane lause;

– teise võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikli 1 viimane lause osas, milles vaidlusalune abi on tunnistatud kokkusobivaks enne aastat 1999, või alternatiivselt enne aastat 1997 või 1994;

– kolmanda võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikli 1 viimane lause osas, milles vaidlusalune abi on tunnistatud kokkusobivaks enne aastat 1993;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

32 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

33 Menetlusse astuja palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt

Õiguslik käsitlus

34 Hageja esitab hagi toetuseks kolm väidet, millest kolmas jaguneb kaheks osaks. Esimene väide tugineb asjaolule, et vaidlusaluse abi ühisturuga kokkusobivaks tunnistamiseks enne aastat 1993 puudus õiguslik alus. Teine väide tugineb asjaolule, et vaidlustatud otsus ei ole kooskõlas EÜ artikli 88 lõikega 3. Kolmas väide tugineb EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d rikkumisele. Kolmanda väite esimene osa tugineb vaidlusaluse abi diskrimineerivale laadile ning teine osa põhineb ilmselgetel hindamisvigadel.

35 Esmalt tuleb uurida esimest väidet ning seejärel kolmanda väite teist osa.

Esimene väide, mis tugineb asjaolule, et enne 1. novembrit 1993 õiguslik alus puudus

Poolte argumendid

36 Hageja väidab, et tunnistades vaidlusaluse abi vaidlustatud otsuse artikli 1 viimases lauses ühisturuga kokkusobivaks vastavalt EÜ artikli 87 lõike 3 punktile d, on komisjon tuginenud valele õiguslikule alusele. Hageja leiab, et kuna see säte lisati EL lepinguga, mis jõustus 1. novembril 1993, saab vaidlusaluse abi tunnistada ühisturuga kokkusobivaks vaid sellest kuupäevast hilisema aja osas.

37 Hageja väidab, et vastavalt tagasiulatuva jõu puudumise põhimõttele on keelatud kohaldada ühenduse õigusakti enne selle jõustumise kuupäeva. Selle põhimõtte suhtes kehtivad vaid mõningad harvad erandid, eelkõige juhud, kus üleminekusätted on sõnaselgelt ette nähtud või kui see tuleneb selgelt kõnealuse akti eesmärgist või ülesehitusest. Hageja väidab, et EL leping ei näe ette üleminekusätteid ning miski ei näita, et lepingule allakirjutanud riigid oleks soovinud anda EÜ artikli 87 lõike 3 punktile d tagasiulatuva jõu.

38 Hageja viitab komisjoni 22. mai 2002. aasta teatisele ebaseadusliku riigiabi hindamise suhtes kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramise kohta (EÜT 2002, C 119, lk 22), mis kinnitab, et õigusvastaselt antud abi kokkusobivust ühisturuga tuleb üldreeglina hinnata „sisuliste kriteeriumide alusel, mis on kehtestatud abi andmise kuupäeval kehtivate õigusaktidega".

39 Hageja leiab, et kui toetusi, millest ei teatatud, hinnataks vastavalt neile sätetele, mis kehtisid komisjoni poolt otsuse tegemise kuupäeval, mitte vastavalt toetuste andmise ajal kehtinud sätetele, oleks see õigusvastane, kuna seeläbi tunnistataks tagasiulatuvalt kokkusobivaks abi, mida ei oleks saanud kokkusobivaks tunnistada juhul, kui asjassepuutuv liikmesriik oleks EÜ artiklist 88 kinni pidanud ja enne toetuse andmist sellest komisjonile teatanud.

40 Lisaks kinnitab hageja, et EÜ artikli 87 lõike 3 punktis d ette nähtud erandit ei saa pidada sama lõike punkti c alla kuuluvaks. Ta tuletab meelde, et käesoleval juhul ei ole komisjon vaidlustatud otsuses EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldanud. Lisaks väidab hageja, et selline tõlgendus võtaks EL lepinguga lisatud lõike 3 punktilt d igasuguse mõju.

41 Komisjon kinnitab vastuses, et õiguslikku olukorda reguleerivad õigusnormid, mis kehtivad hetkel, mil olukord muutub lõplikuks. Käesoleval juhul tähendab see ajahetke, mil võeti vastu otsus vaidlusaluse abi kokkusobivaks tunnistamise kohta.

42 Komisjon märgib, et õiguse üldpõhimõtetest tuleneb, et üldreeglina kohaldatakse varasema seaduse kehtivusajal tekkinud olukordade tulevastele tagajärgedele uusi seadusi, sh asutamislepingute sätteid.

43 Igal juhul kuulub EÜ artikli 87 lõike 3 punkt d selle eesmärki ja ülesehitust arvestades kohaldamisele viivitamatult. Komisjon väidab, et otsus riigiabi ühisturuga kokkusobivuse kohta ei ole puhtalt formaalne toiming, mis nõuab täpset õiguslikku alust. Komisjon peab hindama ühelt poolt seda, kuidas konkreetselt täidab kõnealune abi üldise huvi eesmärki, ning teiselt poolt selle negatiivset mõju konkurentsile. Sellise analüüsi raames peab ta hindama üksnes seda, kas uurimise ajal on ühenduse huvidest lähtudes nõutav, et abi tagastataks või mitte, kuna majanduslikust vaatenurgast võetuna ei kao õigusvastase abi mõju abi andmise kuupäeval, vaid see kestab edasi, kuivõrd ettevõtja tegutseb turul edasi.

44 Komisjon täpsustab, et kui ta ei oleks kohaldanud uut kokkusobivuse kriteeriumi viivitamatult, oleks tema otsus olnud vastuolus ühega asutamislepingu eesmärkidest. Ta leiab, et abi tagastamist ei saa nõuda ainult seetõttu, et see abi on välja makstud liiga vara.

45 Komisjon väidab, et tema seisukohta kinnitab Esimese Astme Kohtu poolt 18. novembril 2004. aastal kohtuasjas T-176/01: Ferriere Nord *vs.* komisjon (EKL 2004, lk II-3931) tehtud otsus.

46 Komisjon on seisukohal, et teatamata abi analüüsimine uue eeskirja kohaselt ei ole ilmtingimata „õigusvastane". Selline viivitamatu kohaldamine võib osutuda liikmesriigile ebasoodsaks juhul, kui kokkusobivuse kriteeriume muudetakse rangemaks.

47 Lõpuks väidab komisjon, et käesoleval juhul ei õigusta EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d piiratud ajalist kohaldamist ükski õiguskindlusest tulenev imperatiivne põhjus.

48 Teise võimalusena väidab komisjon, et alates 1993. aastast EÜ artikli 87 lõike 3 punktis d ära toodud kultuurilise eesmärgiga seonduv erand kuulus varem sama lõike punkti c alla ning selle lõike 3 punktile d lisamisega on üksnes määratlust täpsustatud.

49 Prantsuse Vabariik toetab komisjoni argumente.

Esimese Astme Kohtu hinnang

50 Vaidlustatud otsuse artikli 1 viimasest lausest nähtub, et vaidlusalune abi tunnistati ühisturuga kokkusobivaks vastavalt EÜ artikli 87 lõike 3 punktile d. Viimatinimetatud säte kujutab endast erandit EÜ artikli 87 lõikes 1 sätestatud riigiabi andmise üldkeelust, mis lisati EL lepinguga, mis jõustus 1. novembril 1993.

51 Hageja väidab sisuliselt, et kõnealust sätet ei saa kasutada õigusliku alusena selleks, et tunnistada abi ühisturuga kokkusobivaks ajavahemikus 1980 kuni 31. oktoober 1993.

52 Selle kohta tuleb märkida, et üldreeglina on õiguskindluse põhimõttest tulenevalt keelatud ühenduse õigusakti kohaldamise alguspunkti määrata õigusakti enda avaldamisest varasemaks ajaks, välja arvatud erandjuhtudel, kui taotletav eesmärk seda nõuab ja tingimusel, et huvitatud isikute õiguspärane ootus on nõuetekohaselt tagatud (Euroopa Kohtu 25. jaanuari 1979. aasta otsus kohtuasjas 98/78: Racke, EKL 1979, lk 69, punkt 20).

53 Kuigi menetlusnorme kohaldatakse üldiselt kõikide nende jõustumise hetkel pooleli olevate vaidluste suhtes, ei kehti see materiaalõigusnormide kohta (Euroopa Kohtu 12. novembri 1981. aasta otsus liidetud kohtuasjades 212/80–217/80: Meridionale industria salumi, EKL 1981, lk 2735, punkt 9).

54 Ühenduse materiaalõigusnorme õiguskaitse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtete järgimise tagamiseks tuleb tõlgendada nii, et need oleks enne nende jõustumist tekkinud olukordade suhtes kohaldatavad üksnes siis, kui selline võimalus tuleneb selgelt nende sõnastusest, eesmärgist või ülesehitusest (vt Euroopa Kohtu 24. septembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-74/00 P ja C-75/00 P: Falck ja Acciaierie Bolzano *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-7869, punkt 119 ja viidatud kohtupraktika). See järeldus kehtib sõltumatult sellest, kas nende normide mõju huvitatud isikutele on soodne või ebasoodne (vt selle kohta Euroopa Kohtu 29. jaanuari 1985. aasta otsus kohtuasjas 234/83: Gesamthochschule Duisburg, EKL 1985, lk 327, punkt 20, ja 7. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-28/00: Kauer, EKL 2002, lk I-1343, punkt 20).

55 Seevastu ühenduse õigusnormid kuuluvad varasema seaduse kehtimise ajal tekkinud olukordade tulevaste tagajärgede suhtes kohaldamisele viivitamatult (Euroopa Kohtu 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 270/84: Licata *vs.* CES, EKL 1986, lk 2305, punkt 31, ja 29. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-162/00: Pokrzeptowicz-Meyer, EKL 2002, lk I-1049, punkt 50).

56 Pärast nende lähtekohtade meenutamist tuleb nentida, et EL leping ei näe EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d kohaldamise osas ette üleminekusätteid. Lisaks ei võimalda ükski kõnealuse sätte element järeldada, et selle eesmärk oleks reguleerida sätte jõustumisest varasemaid olukordi. Pealegi ei ole komisjon vaidlustatud otsuses märkinud, et EÜ artikli 87 lõike 3 punktile d tagasiulatuva jõu andmine on käesoleval juhul vajalik selle sätte eesmärki ja ülesehitust arvestades, ega ka seda, et see oleks vajalik komisjoni poolt liikmesriikidele antud toetuste osas läbiviidavate kontrollimiste süsteemi toimimise huvides.

57 Seega tuleb uurida vaid seda, kas vaidlusalust abi iseloomustavad jooned ühisturuga kokkusobivust või -sobimatust silmas pidades olid vaidlustatud otsuse vastuvõtmise hetkeks lõplikud.

58 Igasugune uus abi, millest ei ole teatatud ja mis on välja makstud, on igal juhul ühisturuga kokkusobimatu juhul, kui see võib kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud tooteid perioodil, mil seda maksti, ning kui see ei kuulu ühegi EÜ artikli 87 lõikes 1 sätestatud riigiabi andmise üldkeelu suhtes ette nähtud erandi alla. Igal juhul on abi ühisturuga kokkusobiv või -sobimatu laad saavutanud lõplikkuse siis, kui abiga taotletav mõju on saavutatud. Nii on see ka käesoleval juhul, kus Prantsuse Vabariik määras ja maksis välja vaidlusaluse abi ning CELF kasutas seda iga-aastaselt väikeste tellimuste töötlemisega seotud lisakulutuste hüvitamiseks.

59 Seega, vastupidiselt komisjoni poolt väidetule ei tule sellise väljamakstud, kuid teatamata abi – nagu seda on käesolevas asjas käsitletu – ühisturuga kokkusobivuse analüüsimisel hinnata mitte ainult seda, kas vastava otsuse vastuvõtmise hetkel on ühenduse huvidest lähtudes nõutav, et abi tagastataks või mitte. Tegelikult peab komisjon kontrollima ka seda, kas ajavahemikul, mil kõnealust abi maksti, võis see abi kahjustada konkurentsi.

60 Komisjonil on abi EÜ artikli 87 lõikes 1 sätestatud keelu suhtes kehtivate erandite alusel lubatavaks tunnistamisel lai kaalutlusõigus. Neil juhtudel tekib riigiabi ühisturuga kokkusobivuse või kokkusobimatuse üle otsustamisel probleeme seoses kiiresti muutuda võivate keeruliste majanduslike faktide ja tingimuste arvessevõtmise ja hindamisega (Euroopa Kohtu 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-301/87: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 1990, lk I-307, punkt 15). Sellegipoolest ei või selle kaalutlusõiguse kasutamisel jätta arvestamata asjaolu, et kõnealune abi sai kahjustada konkurentsi ühenduse huvidega vastuolus oleval moel – nagu kehtivate õigusaktidega määratletud – ajavahemikul, mil selle andmine oli õigusvastane.

61 Sellest tuleneb, et komisjon on rikkunud õigusnormi, kui kohaldas 1993. aasta 1. novembrist varasema perioodi suhtes sel ajal kehtinud materiaalõigusnormide asemel EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d.

62 Sellist järeldust toetab asjaolu, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb EÜ artikli 87 lõikes 1 kehtestatud riigiabi kokkusobimatuse üldpõhimõtte suhtes kehtivaid erandeid tõlgendada kitsalt (Euroopa Kohtu 21. juuni 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-280/99 P–C-282/99 P: Moccia Irme jt *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-4717, punkt 40, ja Esimese Astme Kohtu 25. septembri 1997. aasta otsus kohtuasjas T-150/95: UK Steel Association *vs.* komisjon, EKL 1997, lk II-1433, punkt 114).

Ka kitsa tõlgendamise nõudest tuleneb, et riigiabi valdkonnas kehtivat erandit tuleb kohaldada selle jõustumisele järgneva perioodi suhtes, vähemalt juhul, kui kõnealused toetused on juba välja makstud.

63 Samamoodi on Euroopa Kohus seoses ESTÜ asutamislepinguga hõlmatud abiga, mille maksmisest ei ole ette teatatud, asunud seisukohale, et komisjoni poolt varasema seadustiku kehtivusajal väljamakstud abi kokkusobivuse kohta otsuse tegemise kuupäeval kehtiva seadustiku sätete kohaldamine tähendab ühenduse õigusnormide tagasiulatuvat kohaldamist (eespool viidatud kohtuotsus Falck ja Acciaierie di Bolzano *vs.* komisjon, punkt 118). Euroopa Kohus on öelnud, et mitte ükski säte seadustikus, mis kehtis kuupäeval, mil komisjon otsuse vastu võttis, ei näinud ette, et seadustikku võiks kohaldada tagasiulatuvalt. Lisaks on Euroopa Kohus märkinud, et kõnealuse abi suhtes kohaldatavate järjestikuste seadustike ülesehitusest ja eesmärkidest nähtub, et nende vastuvõtmisel on lähtutud ühe konkreetse perioodi vajadustest. Seega ei ole vastavate õigusaktide ülesehituse ja eesmärkidega kooskõlas see, kui teataval perioodil lähtudes sellele perioodile iseloomulikust olukorrast vastu võetud meetmeid kohaldatakse abi suhtes, mis on välja makstud varasema perioodi jooksul (eespool viidatud kohtuotsus Falck ja Acciaierie di Bolzano *vs.* komisjon, punkt 120).

64 Seevastu käesoleva kohtuasja aluseks olev olukord ei ole võrreldav eespool viidatud kohtuotsuse Ferriere Nord *vs.* komisjon aluseks olnuga. Viidatud kohtuotsus puudutas abi, mida ei makstud välja enne, kui komisjon oli selle kokkusobivuse kohta otsuse teinud. Seega ei saanud see kahjustada konkurentsi selle otsuse vastuvõtmisest varasemal perioodil. Seevastu abi, mis on välja makstud enne, kui komisjon on teinud otsuse selle kokkusobivuse kohta ühisturuga, võib ohustada või ka kahjustada konkurentsi otsuse vastuvõtmisest varasemal perioodil.

65 Ükski komisjoni täiendav argument ei suuda mõjutada järeldust, mille kohaselt käesoleval juhul EÜ artikli 87 lõike 3 punkt d kohaldamisele ei kuulu.

66 Mis puudutab argumenti, mille kohaselt käesoleval juhul ei piira ükski õiguskindlusest tulenev imperatiivne põhjus eespool viidatud sätte ajalist kohaldamist, siis tuleb meenutada, et ühenduse õigus peab tagama selle, et järgitaks õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtteid, mille kohaselt peavad ühenduse õigusnormid olema selged ja õigussubjektide jaoks ettenähtavad (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Meridionale industria salumi, punkt 10). Riigiabi valdkonda reguleerivad ühenduse õigusnormid ei ole ei selged ega õigussubjektide jaoks ettenähtavad, kui abi, mida ei saa aastate 1980–1993 osas kokkusobivaks pidada, kuna sel perioodil ei olnud EÜ artikli 87 lõikes 1 sätestatud riigiabi üldkeelu suhtes kehtivat erandit ette nähtud, võidakse edaspidi, kui selline erand ette nähakse, tunnistada kokkusobivaks. Seega tuleb seda puudutav komisjoni argument tagasi lükata.

67 Mis puudutab komisjoni argumenti, mille kohaselt teatamata abi analüüsimine uue eeskirja kohaselt ei ole ilmtingimata „õigusvastane", siis tuleb nentida, et see, kui teatamata abi võib tunnistada ühisturuga kokkusobivaks vastavalt erandile, mida kõnealuse abi väljamaksmise ajal ei olnud ette nähtud, asetab soodsamasse olukorda liikmesriigi, kes niisuguse abi välja maksis, võrreldes võimalike teiste liikmesriikidega, kes oleksid soovinud sarnast abi anda, kuid kes loobusid sellest, kuna puudus seda lubav erand. Samuti asetataks kõnealune liikmesriik soodsamasse olukorda kui teised liikmesriigid, kes, soovides samal perioodil abi anda, teatasid sellest enne kõnealuse erandi jõustumist, ning said selle tulemusena komisjonilt otsuse, millega see abi tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks. Tegemist oleks omamoodi üleskutsega liikmesriikidele mitte teatada abist, mis on nende hinnangul ühisturuga kokkusobimatu, juhul kui selle abi suhtes kohaldatavat erandit ei ole ette nähtud, lootuses, et selline erand võidaks hiljem kehtestada. Seega ei saa komisjoni argumenti pidada vastuvõetavaks.

68 Lõpuks tuleb tagasi lükata komisjoni poolt teise võimalusena esitatud argument, mille kohaselt kuuluvad enne 1993. aasta 1. novembrit makstud toetused igal juhul EÜ artikli 87 lõike 3 punktis c ettenähtud erandi alla.

69 Ilma et oleks vaja uurida, kas EÜ artikli 87 lõike 3 punktis c ette nähtud erand võis EL lepingu jõustumisel kujutada endast piisavat õiguslikku alust, et tunnistada kultuuri edendamise ja kultuuripärandi säilitamise eesmärgil antud riigiabi ühisturuga kokkusobivaks, piisab, kui nentida, et kuna komisjon pidas käesoleval juhul kõige asjakohasemaks õiguslikuks aluseks EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d, siis tuleb vaidlustatud otsuse kooskõla ühenduse õigusega uurida ainult selle sätte alusel. Pealegi, kuna komisjon on ise vaidlustatud otsuses märkinud (põhjendus 186), et ta lähtus ekspordi vahendusturule antud abi ühisturuga kokkusobivuse kontrollimisel ainult EÜ artikli 87 lõike 3 punktist d, siis ei peaks ta Esimese Astme Kohtus viitama mõnele muule sättele.

70 Eeltoodust tuleneb, et komisjon on rikkunud õigusnormi, kui asus seisukohale, et vaidlusalune abi on CELF-ile enne EL lepingu jõustumist makstud osas ühisturuga kokkusobiv vastavalt EÜ artikli 87 lõike 3 punktile d. Seega tuleb vaidlustatud otsuse artikli 1 viimane lause tühistada osas, mis puudutab 1993. aasta 1. novembrist varasemat perioodi.

Kolmanda väite teine osa, mis tugineb ilmselgete hindamisvigade esinemisele

Poolte argumendid

71 Hageja väidab, et vaidlusalune abi ei ole mitte kuidagi seotud väikeste tellimustega ning kujutab endast CELF-ile ajaliste piiranguteta antud tegevustoetust.

72 Hageja on seisukohal, et väikesed tellimused ei olnud vaidlusaluse abi andmise ajal määratletud. Määratlus, milles täpsustati, et väikesed tellimused on tellimused hinnaga alla 500 Prantsuse frangi, võeti kasutusele alles kohtuasja T-49/93 raames. 500 Prantsuse frangi suurune lävi määrati kindlaks empiiriliselt, mitte ei lähtutud majanduslikust analüüsist.

73 Hageja märgib seoses ülalnimetatud määratluse asjakohasusega, et aasta 1994 valiti võrdlusaastaks seetõttu, et põhjendada sellega 500 Prantsuse franki kui tulususe läve.

74 Igal juhul rõhutab hageja, et üheainsa aasta analüütiliste raamatupidamisandmete analüüs – isegi kui seda kinnitavad veel kolm aastat – ei ole piisav, et tunnistada kokkusobivaks rohkem kui kahekümne aasta vältel makstud abi. Ta märgib, et komisjon ei ole põhjendanud, miks ta on valinud sedavõrd pika perioodi osas võrdlusaastaks üheainsa aasta, ega selgitanud, miks ei kasutatud 1994. aasta osas kasutatud meetodit muude aastate osas. Kuna mingit kindlat arvutusmeetodit ei kasutatud, tuleb vaidlusalust abi käsitleda tegevustoetusena, mis on antud sõltumatult väikeste tellimuste töötlemisega seotud lisakulutustest.

75 Mis puudutab aastat 1994, siis hageja väidab, et CELF-i analüütiline raamatupidamine koostati sellisena, et kunstlikult näidata, et antud abi kasutati ainuüksi väikeste tellimuste töötlemise eesmärgil. Väikeste tellimustega seotud lisakulutusi näidati mitmete kunstlike raamatupidamiskannete abil suurematena, kasutades selleks „põhjendamatuid üksikkoefitsiente", „tellimuste töötlemise konkreetsete viiside arvestamata jätmist" ja „erinevaid jagamispõhimõtteid".

76 Esiteks märgib hageja, et CELF-il seoses väikeste tellimuste töötlemisega tekkinud kulude hindamisel on kohaldatud tehingute lõikes varieeruvaid koefitsiente

põhjendusel, et väikeste tellimuste töötlemine on kulukam kui muude tellimuste töötlemine. Hageja on seisukohal, et kohaldatud koefitsientidele ja nende arvulisele väärtusele ei ole objektiivset põhjendust. Selle tulemusena seostati vähemalt 9,12% CELF-i muu tegevusega seotud kuludest kunstlikult väikeste tellimustega.

77 Teiseks leiab hageja, et isegi kui mõne koefitsiendi kohaldamise oli õigustatud, tuleb seda kohaldada ainult sellistele tellimustele, mida ei tehtud elektroonilisel teel. Elektrooniliste vahendite kasutamine vähendab tellimuste vastuvõtmise ja töötlemise kulusid märgatavalt ning enamasti välistab kullerteenuse kasutamise, kuna enamik tarnijaid täidab elektrooniliselt edastatud tellimused ise.

78 Isegi kui aastal 1994 töödeldi rohkem kui kaht kolmandikku CELF-i väikestest tellimustest elektrooniliste vahendite abil, ei ole komisjon vaidlustatud otsuses eristanud elektroonilisel teel ning paberkandjal edastatud tellimusi. Järelikult suurendati väikeste tellimustega seotud kulusid 40 421 Prantsuse frangini (6162,14 eurot) kullerteenuse kulude osas; 143 703 Prantsuse frangini (21 907,38 eurot) vastuvõtmise kulude osas; 235 567 Prantsuse frangini (35 911,96 eurot) turustustegevuse kulude osas.

79 Lisaks märgib hageja, et Prantsuse ametiasutused vahetasid ära elektrooniliselt ja paberkandjal edastatud tellimuste arvu ning sellisena edastati see komisjonile. Vastupidi komisjoni hinnangule, mille kohaselt oli äravahetamise mõju vähene, leiab hageja, et selle tagajärjed olid märkimisväärsed.

80 Kolmandaks kritiseerib hageja vaidlustatud otsuses kasutatud „jagamispõhimõtteid", st kriteeriume, millest lähtudes seostati kulusid kas väikeste tellimiste töötlemise või

muu tegevusega. Väikeste tellimustega seonduvad raamatupidamis- ja tarnimiskulud arvutati välja väljastatud arvete (47%), mitte tarnitud raamatute arvu alusel (5%). Pealegi võeti väikeste tellimuste töötlemisega seotud muude halduspersonalikulude väljaarvutamisel arvesse tarnitud raamatute arvu. Seega ei tegelenud raamatupidamisosakond mitte üksnes arvete väljastamisega.

81 Hageja järeldab eeltoodust tervikuna, et väikeste tellimuste töötlemisega seotud kulutused on märkimisväärselt väiksemad CELF-i poolt esitatust. Kokkuvõttes arvestati võrdlusaastal, st aastal 1994, väikeste tellimuste töötlemisega seotud kogukuludele juurde vähemalt 1 384 222 Prantsuse franki (211 023,28 eurot).

82 Lõpuks väidab hageja, et CELF-i väidetavate üldisest huvist lähtuvate ülesannete täitmisega seonduvad kaalutlused on tervikuna vastvõetamatud. Esiteks ei ole abi kvalifitseerimine käesoleva hagi ese. Teiseks ei saa käesoleval juhul kohaldada ei EÜ artikli 86 lõiget 2 ega lähtuda Altmarki kohtupraktikast (Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, EKL 2003, lk I-7747), kus viidatakse üldisest huvist lähtuvate ülesannete täitmise mõistele.

83 Komisjon tuletab meelde, et vaidlustatud otsus põhineb keerulistel majanduslikel hinnangutel. Neil asjaoludel tuleb kohtul kontrollida üksnes menetlusnormide järgimist, põhjendamiskohustuse täitmist, vaidlustatud otsuse tegemise aluseks olevate asjaolude sisulist õigsust, ilmselgete vigade puudumist nende asjaolude hindamisel ning võimu kuritarvitamise puudumist. Vaidlustatud otsus ei ole matemaatiliste tehete tulemus, vaid põhineb üldisel hinnangul selle kohta, kas makstud abi ei ole ebaproportsionaalne ja kas see ei ole põhjustanud konkurentsimoonutusi.

84 Mis puudutab väidetavaid ilmselgeid hindamisvigu, siis komisjon viitab oma laiale kaalutlusõigusele abi kokkusobivuse hindamisel vastavalt EÜ artikli 87 lõikele 3. Ta leiab, et Esimese Astme Kohus on 6. märtsi 2003. aasta otsuses liidetud kohtuasjades T-228/99 ja T-233/99: Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon (EKL 2003, lk II-435) seoses komisjoni poolt raskustes ettevõtja ümberkorraldamiskavale antud hinnanguga järeldanud, et „Esimese Astme Kohus võib sellise ümberkorralduskava rahastamiseks mõeldud riigiabile antud luba tsenseerida vaid juhul, kui komisjon on teinud selle kava hindamisel väga ilmselge ja tõsise vea". Pealegi ei tohi ühenduse kohus lähtuda komisjoni poolt antud majandusliku hinnangu asemel omaenda hinnangust.

85 Komisjon leiab neist kaalutlustest lähtudes, et hageja tõendamiskoormis on äärmiselt ulatuslik. Võistelda tuleb eeldusega, et vaidlustatud otsus on õiguspärane, ning esitada andmeid, mis võivad vaidlustatud otsuses sisalduvaid hinnanguid kummutada.

86 Komisjon märgib selle kohta, et esiteks ei ole hageja vaidlustanud vaidlusaluse abi kultuurilist eesmärki, ning teiseks – isegi arvestades et Prantsuse ametiasutuste esitatud materjalides esineb puudusi ning et need ei näita kõikide summade täpset kasutamist – ei saa vaidlusalune abi kõnealuse tegevusega seotud kulutusi hüvitada.

87 Komisjon leiab, et kuigi Prantsuse ametiasutused edastasid talle eelnevalt täielikud materjalid, millest nähtus, et väljamakstud summasid kasutati täielikult CELF-i poolt osutatava avaliku teenusega seotud kulutuste hüvitamiseks, võis ta eespool viidatud kohtuotsusele Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg viidates siiski järeldada, et tegemist ei olnud riigiabiga.

88 Komisjon väidab, et väited, mida hageja on esitatud väljamakstud abi ja väikeste tellimuste vahelise piisava seose vaidlustamiseks, on äärmiselt üldised. Hageja sellekohastes väidetes ei ole arvestatud ilmselgeid tõsiasju, st et väikeste tellimuste töötlemine on kulukam suurte tellimuste täitmisest. Komisjon viitab sellega seoses dokumendile pealkirjaga „CELF – CELF-i tegevuse tulusus", kus on üksikasjalikult ära toodud väikeste tellimuste töötlemisega – mis moodustavad ligi poole CELF-i tellimustest – seotud lisakulutuste põhjused.

89 Esiteks, seoses väidetavate kunstlike raamatupidamiskannetega kinnitab komisjon, et koefitsientide kasutamine oli õigustatud, kuna tellimuse töötlemise kulud ühe raamatu kohta olid Prantsuse ametiasutuste andmete kohaselt väikeste tellimuste puhul keskmiselt 50% võrra kõrgemad kui muude tellimuste puhul. Koefitsientide kasutamist on üksikasjalikult selgitatud ühes Prantsuse valitsuse 5. märtsi 1998. aasta kirjas.

90 Teiseks, seoses kaugsidevahendite kasutamisega tuletab komisjon meelde, et vaidlustatud otsus põhineb teabel, mille Prantsuse ametiasutused edastasid aastal 1998 ning muutsid aastal 2003. Väikeste tellimuste puhul oli ühele raamatule vastav kulu 27,20 eurot ja mitte 27,44 eurot. Võrdluseks: tavaliste tellimustega seotud kulud olid 18,44 eurot raamatu kohta.

91 Komisjon väidab, et iga väike tellimus, sõltumata sellest, kas see on tehtud elektroonilisel teel või mitte, toob kaasa lisakulutusi. Näiteks raamatute ladustamisel hõivab väike tellimus sama suure ruumiosa kui suurem tellimus, mida hageja ei ole arvesse võtnud.

92 Lisaks on teoste keskmine arv tellimuse edastamise koha kohta väikeste tellimuste puhul peaaegu kaks korda väiksem, mis vastavalt suurendab kulutusi.

93 Kolmandaks, seoses jagamispõhimõtetega on komisjon seisukohal, et arvete arv on väikeste tellimustega seotud raamatupidamiskulude väljaarvutamise jaoks parem kriteerium kui raamatute arv. Seevastu on raamatute arv asjakohasem muude teenuste puhul. Komisjon märgib lisaks, et hageja argumendid, mis puudutavad CELF-i kunstlikke raamatupidamiskandeid, tuginevad eelkõige (ligi kaht kolmandikku kulutustest on sel moel muudetud) põhjendamatul kriitikal jagamispõhimõtete osas.

94 Prantsuse Vabariik väidab, et vaidlusalust abi anti CELF-ile üldisest huvist lähtuvate ülesannete täitmiseks, st et täita välisriikide raamatupoodide tellimusi, mis ei ole tulusad.

95 Prantsuse Vabariik on seisukohal, et väidetavad vead, millele hageja on osutanud, ei lükka ümber nende faktiliste asjaolude sisulist täpsust, millest komisjon on lähtunud vaidlustatud otsuses. Poleks mõistlik väita, et väikeste tellimuste töötlemise kulutused ei ole muude tellimustega seotud kulutustest oluliselt suuremad. Prantsuse Vabariik märgib lõpuks, et väikeste tellimuste ja väikeste kirjastuste vahel ei ole ilmtingimata seost.

Esimese Astme Kohtu hinnang

96 Tuleb meenutada, et komisjonil on EÜ artikli 87 lõike 3 kohaldamisel lai kaalutlusõigus, mille kasutamine hõlmab keerulisi majanduslikke ja sotsiaalseid hinnanguid, mis tuleb läbi viia ühenduse kontekstis. Selle kaalutlusõiguse rakendamise kontrollimisel tuleb kohtul kontrollida üksnes menetlusnormide järgimist ja põhjendamiskohustuse täitmist, faktiliste asjaolude sisulist õigsust ning et rikutud ei oleks õigus-

norme, asjaolude hindamisel ei oleks tehtud ilmselget kaalutlusviga ning tegemist ei oleks võimu kuritarvitamisega (Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-3679, punkt 83 ja viidatud kohtupraktika). Eelkõige ei tohi ühenduse kohus otsuse vastuvõtja poolt antud majanduslikku hinnangut asendada enda omaga (Euroopa Kohtu 14. jaanuari 1997. aasta otsus kohtuasjas C-169/95: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 1997, lk I-135, punkt 34).

97 Selleks et tuvastada komisjoni ilmselge viga asjaolude hindamisel, mis õigustaks vaidlustatud otsuse tühistamist, peavad hageja esitatud tõendid olema piisavad, et kõnealuses otsuses asjaoludele antud hinnang muutuks ebausutavaks (Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-380/94: AIUFFASS ja AKT *vs.* komisjon, EKL 1996, lk II-2169, punkt 59, ja 1. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-308/00: Salzgitter *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-1933, punkt 138).

98 Seega peab komisjon talle kuuluva kaalutlusõiguse rakendamisel püüdma ühildada vaba konkurentsi tagamist kõnealuse erandi eesmärgiga, järgides proportsionaalsuse põhimõtet (vt analoogia põhjal eespool viidatud kohtuotsus AIUFFASS ja AKT *vs.* komisjon, punkt 54). Liikmesriikidel ei ole lubatud maksta abi, mille tulemusena abi saava ettevõtja olukord paraneb, juhul kui need väljamaksed ei ole vajalikud EÜ artikli 87 lõikes 3 ettenähtud eesmärkide saavutamiseks (vt selle kohta Euroopa Kohtu 17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas 730/79: Philip Morris *vs.* komisjon, EKL 1980, lk 2671, punkt 17).

99 EÜ artikli 87 lõike 3 kohaldamisalasse ei kuulu põhimõtteliselt tegevustoetus, st abi, mille eesmärk on vabastada ettevõtjad selliste kulude kandmisest, mida nad oleks normaaltingimustes pidanud seoses igapäevase juhtimise või tavapärase tegevusega ise kandma. Selline abi kahjustab põhimõtteliselt konkurentsitingimusi neis sektorites, milles tegutsevatele ettevõtjatele seda makstakse, ilma et võimaldaks

oma iseloomu tõttu saavutada eespool nimetatud erandeid kehtestavate sätetega määratletud eesmärke (vt selle kohta eespool viidatud Euroopa Kohtu 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa *vs.* komisjon, punkt 50; 6. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-86/89: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 1990, lk I-3891, punkt 18, ja 15. mai 1997. aasta otsus kohtuasjas C-278/95 P: Siemens *vs.* komisjon, EKL 1997, lk I-2507, punkt 37; Esimese Astme Kohtu 8. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas T-459/93: Siemens *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-1675, punkt 48).

100 Neid põhimõtteid arvestades tuleb uurida, kas hageja on suutnud tõendada, et vaidlustatud otsuses on vaidlusaluse abi ühisturuga kokkusobivuse uurimisel tehtud ilmselge hindamisviga.

101 Käesoleval juhul oli vaidlusaluse abi eesmärk prantsuse keele ja kirjanduse levitamine väikeste tellimuste töötlemisega seotud lisakulutuste hüvitamise mehhanismi abil (vaidlustatud otsuse põhjendused 44 ja 45).

102 Komisjon tunnistas vaidlusaluse abi ühisturuga kokkusobivaks, olles kaalunud ühelt poolt selle eesmärki edendada Prantsuse kultuuri ja teiselt poolt säilitada vaba konkurents. Eelkõige võttis ta sellega seoses arvesse asjaolu, et Prantsusmaa poolt antud abi ei suutnud väikeste tellimuste töötlemisega seotud lisakulutusi hüvitada.

103 Seega tuleb uurida, kas – nagu väidab hageja – komisjon on ülalnimetatud kulutusi üle hinnanud, nii et makstud toetuste summa on ilmselgelt kõrgem kui väikeste tellimuste töötlemisega seotud kulutused, ning kas EÜ artikli 87 lõike 3 punktis d – millele komisjon vaidlustatud otsuses viitab – sätestatud erandi alla kuuluv kultuuri edendamine oli selle abi ainus eesmärk.

104 Hageja esitab sellega seoses sisuliselt kaks põhimõttelist argumenti. Esiteks on ta seisukohal, et komisjon on teinud vea seoses sellega, et arvutas väikeste tellimustega otseselt seotud kulutused kogu vaidlusaluse abi maksmise perioodi kohta välja ainuüksi aastat 1994 puudutavate andmete alusel. Teiseks väidab hageja, et 1994. aasta kulutuste arvestamine oli igal juhul ekslik.

105 Kui hageja teine argument on põhjendatud, ei ole esimest argumenti vaja uurida. Nende järelduste õigsus, mida komisjon tegi kogu vaidlusaluse perioodi kohta 1994. aastat puudutavate andmete alusel, sõltub seda aastat puudutavate järelduste täpsusest. Seega tuleb kontrollida, kas vaidlustatud otsuse puhul on CELF-i poolt aastal 1994 saadud abi analüüsimisel tehtud ilmselge hindamisviga.

106 Hageja kinnitab selles osas sisuliselt seda, et komisjon hindas väikeste tellimuste töötlemisega otseselt seotud kulutusi omavoliliselt üle, lähtudes kolmest mehhanismist, st põhjendamatutest koefitsientidest, tellimuste töötlemise konkreetsete viiside valest arvestamisest ja ebaõigetest jagamispõhimõtetest. Hageja leiab, et seeläbi kanti oluline osa CELF-i muude tegevustega seotud kuludest väikeste tellimuste töötlemise kulutuste alla. Hageja järeldab sellest, et vaidlusalust abi kasutati tegelikkuses CELF-i üldise tegevuse rahastamiseks.

107 Tuleb täpsustada, et komisjon arvutas väikeste tellimuste töötlemisega otseselt seotud kulutused välja Prantsuse vabariigi poolt vaidlusaluse abi uurimismenetluse käigus esitatud selgituste alusel. Neist selgitustest lähtudes asus ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 206 seisukohale, et aastal 1994 olid väikeste tellimuste töötlemise kulud 4 446 706 Prantsuse franki (677 895,96 eurot), samas kui nende tellimuste käive oli 2 419 006 Prantsuse franki (368 775,09 eurot). Kuna CELF-ile aastal 1994 antud vaidlusaluse abi kogusumma oli 2 000 000 Prantsuse franki (304 898,03 eurot), järeldas

komisjon, et väikeste tellimuste töötlemise tulem oli nimetatud aastal 27 700 Prantsuse frangi suuruses negatiivne, ning et seega ei suutnud saadud abi kõnealuse tegevusega seotud lisakulutusi katta (vaidlustatud otsuse põhjendused 206. ja 207).

108 Lisaks selgitab komisjon vaidlustatud otsuse IV lisas, mil viisil ta arvutas välja väikeste tellimuste töötlemisega otseselt seotud kulud. Esiteks on kõnealuses lisas esitatud tabel, kus on ära toodud erinevad CELF-i ekspordivahendustegevusega seotud kulude liigid – nagu nt raamatute ostukulud, personalikulud, üldkulud, jne – ning samuti kulud, mis tekkisid CELF-il komisjoni arvates iga nimetatud kategooria osas seoses väikeste tellimuste töötlemisega. Teiseks sisaldab kõnealune lisa kommentaare ja selgitusi, mil viisil kanti teatavad kulud väikeste tellimuste töötlemisega seotud kulude alla, mitte CELF-i muu tegevuse alla.

109 Kõnealusest lisast nähtub, et komisjon ei ole arvesse võtnud väikeste tellimuste töötlemise tegelikke kulusid. Komisjon on vastupidi andnud neile kuludele hinnangu, lähtudes CELF-i poolt iga kululiigi osas tekkinud kogukuludest. Selleks kandis komisjon osa kogukuludest väikeste tellimuste töötlemise kulude alla, kasutades kindlat jagamispõhimõtet ning, nagu hageja on märkinud, mis ei olnud kõikide kululiikide puhul üks ja seesama. Näiteks jagas komisjon väikeste tellimuste alla kuuluvate raamatute ostuhinna väljaarvutamisel CELF-i poolt ostetud raamatute koguhinna raamatute arvuga. Seejärel korrutas ta saadud arvu, st ühe raamatu keskmise hinna, väikeste tellimuste alla kuulunud raamatute arvuga.

110 Tuleb rõhutada, et komisjon toimis CELF-i väikeste tellimuste töötlemisega seotud tegevuse käibe väljaarvutamisel teisiti. Sel puhul ei arvutanud ta välja mitte ainult keskmist käivet ühe raamatu kohta, korrutades selle kõnealuse tegevuse alla kuulunud raamatute arvuga, vaid võttis arvesse tegelikku käivet.

111 Tuleb märkida, et kui komisjon oleks väikeste tellimuste töötlemist puudutava käibe arvutanud välja meetodiga, mida ta kasutas selle tegevuse alla kuuluvate raamatute ostuhinna väljaarvutamiseks, oleks saadud käive olnud tunduvalt kõrgem kui vaidlustatud otsuses näidatud käive, mis oleks mõjutanud vaidlusalusele abile antud hinnangut selles osas, kas see abi on EÜ artikli 87 lõike 3 punktis d – millele komisjon vaidlustatud otsuses viitab – kehtestatud erandiga kaetud kultuurilist eesmärki arvestades ülemäärane või mitte. Vaidlustatud otsusest, eelkõige selle tabelitest 3a, 3b ja 3c ning tabelist 4 nähtub, et väikeste tellimuste raames müüdud raamatute tegelik keskmine hind on CELF-i müüdud raamatute tegelikust keskmisest hinnast tunduvalt madalam.

112 Esimese Astme Kohus leiab siiski, et vaidlustatud otsuse analüüsi tuleb jätkata, jättes kõrvale eeltoodud mõttekäigu.

113 Vaidlustatud otsuse IV lisast nähtub ühtlasi, et teatud kululiikude puhul on komisjon punktis 110 kirjeldatud meetodi kohaselt välja arvutatud näitaja korrutanud läbi teatud kindlaksmääratud koefitsiendiga, et saada väikestele tellimustele vastav lõplik hind. Nii on alaliikidesse „(raamatute) vastuvõtmine: otsene töökulu" ja „[k]ommertsteenus: otsene töökulu" kuuluvate kulude väljaarvutamisel lähtutud kummassegi neist alaliikidest kuuluvate raamatute keskmisest hinnast. Selline keskmine kulu ühe raamatu kohta on korrutatud väikeste tellimuste töötlemise raames müüdud raamatute arvuga. Seejärel on saadud näitaja korrutatud veel kord kolmega, et saada väikeste tellimuste töötlemisega seotud lõplik kulusumma kõnealuse alaliigi osas.

114 Komisjon on seisukohal, et kolmega läbikorrutamine on õigustatud seetõttu, et võrreldes CELF-i muu tegevusega kaasnevad väikeste tellimuste töötlemisega täiendavad raskused.

115 Komisjon leidis, et väikeste tellimustega seotud kuludele tuleb teha juurdearvestus, kuna sõltumata sellest, milline on tellimuse maksumus, peab tellimuse töötleja iga tellimuse puhul läbi viima teatud arvu sisulisi toiminguid. Komisjon leiab, et koefitsiendid võimaldavad arvestada väikeste tellimustega seonduvaid lisakulutusi.

116 Eelkõige on komisjon alaliiki „([r]aamatute) vastuvõtmine: otsene töökulu" puudutavas osas vaidlustatud otsuse IV lisas põhjendanud koefitsiendi „kolm" kasutamist sellega, et suurtest kirjastustest ja levitajatelt saabuvate raamatute vastuvõtmine toimub automaatselt tänu EAN-koodile, mis võimaldab kasutada identifitseerimist vöötkoodiskanneri abil. Komisjon rõhutab, et sageli ei ole väikeste kirjastuste väljaannetel vöötkoodi ning seetõttu tuleb need raamatud identifitseerida käsitsi. Lisaks on komisjon väitnud, et suured kirjastused teenindavad Pariisi kliente ametkondadevahelise transporditariifiga, mille suuruseks on 0,75 Prantsuse franki kilogrammi kohta (0,11 eurot/kg), samas kui väikeste varustajate puhul kasutatava kullerteenistuse pakkide hind on 6,5 Prantsuse franki kilogrammi kohta (0,99 eurot/kg). Viimane näitaja puudutab üksnes ostetud raamatute transpordi ja kullerteenuse kululiiki, mille puhul – nagu allpool näha (punkt 128) – läbikorrutamist ei ole kasutatud, vähemalt ühe osa puhul mitte, nagu nähtub Prantsuse ametiasutustelt komisjonile 11. märtsil 2003 saadetud kirjast.

117 Alaliiki „[k]ommertsteenus: otsene töökulu" kuuluvaid kulusid puudutavas osas on komisjon vaidlustatud otsuse IV lisas põhjendanud koefitsiendi „kolm" kasutamist sellega, et väikeste tellimuste töötlemine on seotud keerukama müügihaldusprotsessiga. Komisjon on valikut selgitades rõhutanud, et näiteks juhul kui tellimuste kodeerimisel tekivad raskused, on vajalik teatavate lisaprotseduuride sooritamine. Samuti on komisjon märkinud, et tellimuse sisestamisele eelnevad erinevad otsingud, st ISBN, kirjastuste kataloogid, erinevad andmebaasid, kontrollimine, kas raamat on kättesaadav või mitte, tellimuse ja kirjastuse õigsuse kontroll. Komisjon on sellega seoses selgitanud, et juhul kui probleemid on seotud tellimislehtede täitmise kvaliteediga, toob see kaasa täiendavaid kulusid. Ta rõhutab, et sagedamini on sellised

probleemid seotud just väikeste tellimustega, kuna suured raamatukauplused, kelle CELF-i kaudu realiseeritav käibeosa on suur, kasutavad sageli abimeetmeid, mis võimaldavad neil ratsionaliseerida oma tellimuste esitamise protsessi ning edastada kergesti identifitseeritavaid tellimusi. Komisjon leiab, et seevastu väikesed raamatukauplused ei kasuta sugugi mitte alati tänapäevaseid rahvusvahelise kaubanduse abivahendeid ning nende tellimused on mõnikord vähem arusaadavad ja ebatäielikud, seega nõuab nende töötlemine täiendavaid kulutusi.

118 Mis puudutab üldkulusid, mille alla kuuluvad telefon, telefaks, pakkimiskulud jne, siis vaidlustatud otsuse IV lisa ei võimalda kindlaks teha, kas väikeste tellimuse alla kantud kulude väljaarvutamisel on lähtutud keskmisest müügihinnast ühe raamatu kohta – nagu personalikulude puhul –, väikeste tellimuste käibest – nagu teatavate eraldatud kaudsete fikseeritud kulude puhul – või keskmisest hinnast ühe väljastatud arve kohta – nagu haldusvarustust hõlmavate üldkulude puhul. Sellest lisast nähtub selgelt, et selle toimingu tulemus – sõltumata selle teostamise viisist – korrutati läbi koefitsiendiga 2,5.

119 Komisjon on ülalmainitud koefitsiendi kasutamist vaidlustatud otsuse IV lisas põhjendanud nii, et telefoniga seotud kulusid mõjutavad mitmed faktorid, eelkõige „klientidele vastamine" ja „kirjastajate juures sooritatavad otsingud". Ta lisab, et need kulud hõlmasid mitmeid toiminguid, sealhulgas tellimuslehe vastuvõttu raamatukaupluselt, tellimuse kodeerimist, tellimuse sisestamist ja raamatupidamist, mille ülesandeks on registreerida kõik nende toimingutega seotud rahavoolud.

120 Seega tuleb kontrollida, kas – nagu väidab hageja ja eeldades, et CELF-i poolt seoses väikeste tellimuste töötlemise ja muu tegevusega seotud kulude erinevate liikide puhul kasutatud jagamispõhimõtted on õiged – kasutatud koefitsientide valik on meelevaldne ning kas elektrooniliste vahendite kaudu edastatud tellimuste puhul poleks komisjon mingil juhul pidanud neid koefitsiente rakendama.

121 Komisjoni ja hageja poolt kirjalikes vastustes ning kohtuistungil antud selgituste kohaselt on elektroonilisel teel edastatud tellimus selline tellimus, mis on vastu võetud elektroonilise seadme abi, mis hõlbustab selle hilisemat töötlemist võrreldes paberkandjal esitatud tellimusega, kuna paberkandjal tellimust peab töötaja spetsiaalselt töötlema, et muuta see sobivaks haldamissüsteemi jaoks, mis on käesoleval ajal arvutipõhine.

122 Tellimuste elektroonilisel teel edastamise olulisust rõhutati vaidlusaluse abi uurimismenetluses. Prantsuse Vabariigilt komisjonile 5. märtsil 1998 saadetud kirja lisas pealkirjaga „Toetuse proportsionaalse laadi põhjendused" väitsid Prantsuse ametiasutused, et kui tellimusi ei edastata elektroonilisel teel, toob see tellimuse töötlemisel kaasa märkimisväärseid lisakulutusi. Lisaks on Prantsuse ametiasutused väitnud, et üks neid asjaolusid, mis õigustab seda, et väikeste tellimuste töötlemisega kaasnevad lisakulutused võrreldes muude tellimuste töötlemisega, seisnes selles, et sageli saadetakse need väikestele kirjastustele, kelle puhul ei ole elektroonilisel teel läbiviidavad automaatsed toimingud võimalikud. Prantsuse ametiasutused märkisid lõpuks, et elektrooniliste vahendite kasutamine võimaldab identifitseerida teoseid vöötkoodiskanneri abil.

123 Nagu vaidlustatud otsuse IV lisas (vt eespool punktid 114–119), täpsemalt kommentaaride ja selgituste punktides 2, 4 ja 9, märgitud, on komisjon mitmetel juhtudel koefitsientide kasutamist põhjendanud asjaoluga, et tihtipeale tuleb väikesti tellimusi töödelda käsitsi, kuna raamatute vastuvõtmine ei ole automatiseeritud või nõuab kodeerimisprobleemide tõttu eelnevaid otsinguid. Samuti on komisjon

üldkulude – telefon, telefaks, pakkimiskulud – puhul koefitsiendi kasutamist põhjendanud sellega, et nende kodeerimiseks on vajalikud lisatoimingud.

124 Seega on ilmselgelt asjakohatu väita, et see, kui tellimusi ei esitata elektroonilisel teel, põhjustab lisakulutusi, ning samal ajal rakendada sama koefitsienti nii elektroonilisel teel kui muul moel esitatud tellimustele.

125 Koefitsiendi kasutamine on väikeste tellimuste töötlemisel tekkinud kulutuste puhul – arvestades elektrooniliste vahendite mittekasutamist – vastuvõetav vaid juhul, kui elektrooniliste vahendite kasutamine oli väikeste tellimuste puhul selgelt harvemini esinev kui muude tellimuste puhul. Sellise eelduse võib välja lugeda Prantsuse Vabariigilt komisjonile 5. märtsil 1998 saadetud kirja lisast pealkirjaga „Toetuse proportsionaalse laadi põhjendused". Prantsuse ametiasutused teatasid komisjonile, et elektroonilisel teel edastati vaid üks kolmandik väikestest tellimustest, samas kui CELF-i muude tellimuste puhul kasutati elektroonilisi vahendeid 58% juhtudest. Komisjon võttis need näitajad aluseks väikeste tellimuste töötlemise kulutuste analüüsis.

126 Nagu komisjon on vaidlustatud otsuses nentinud (põhjendus 212), on Prantsuse ametiasutused eespool viidatud 5. märtsi 1998. aasta kirjas ära vahetanud elektrooniliselt edastatud tellimuste osatähtsuse protsendi muude tellimuste osatähtsuse protsendiga. Tegelikult edastati elektrooniliselt kaks kolmandikku väikestest tellimustest ja üks kolmandik neist mitteelektrooniliselt. Seega tuleb nentida, et aastal 1994 kasutati väikeste tellimuste töötlemisel selgelt rohkem elektroonilisi vahendeid kui CELF-i muu tegevuse puhul, nagu Prantsuse ametiasutused on möönnud ja 11. märtsi 2003. aasta kirjas komisjonile teatanud.

127 Siiski on komisjon vaidlustatud otsuses (põhjendus 212) leidnud, et Prantsuse ametiasutuste tehtud viga, mis kandus üle tema enda tehtud arvutustesse, ei toonud kaasa selliseid tagajärgi, mis võiksid vaidlusaluse abi proportsionaalsuse kahtluse alla seada, kuna elektrooniliste ja mitteelektrooniliste tellimuste äravahetamise rahaline mõju ühe raamatu kohta oli üksnes 0,24 eurot. Selline järeldus kordab Prantsuse ametiasutuste poolt 11. märtsil 2003 komisjonile saadetud kirja I lisas esitatud selgitusi. Nende selgituste kohaselt puudutas kõnealune äravahetamine vaid ühte kululiiki, nimelt kullerteenuse kasutamise kulusid, kuna väikeste tellimuste töötlemise kulude suhtes kohaldati – nõuetele mittevastavalt – koefitsienti.

128 Nagu hageja kohtuistungil väitis, komisjoni seisukoht, mille kohaselt ta esiteks kasutas Prantsuse ametiasutuste poolt 5. märtsi 1998. aasta kirjas esitatud arvutusi – mis lähtusid sisuliselt eeldusest, et väikeste tellimuste töötlemise lisakulutuste põhjuseks oli suures osas elektrooniliste tellimuste vähene osatähtsus –, ning teiseks nõustus Prantsuse ametiasutuste 11. märtsi 2003. aasta kirjas väljendatud seisukohaga – ja käsitles seda nagu omaenda seisukohta –, mille kohaselt asjaolu, et väikestest tellimustest edastati elektrooniliselt mitte kolmandik, vaid kaks kolmandikku neist tellimustest, mõjutab vaidlusaluse abi proportsionaalset laadi vaid väga vähesel määral.

129 Samuti on komisjoni seisukoht ilmselgelt ekslik. Nagu vaidlusaluse otsuse IV lisast selgelt nähtub, kasutati erinevate koefitsientide rakendamise põhjendamisel nii elektrooniliselt esitatud tellimuste väidetavalt vähest osatähtsust väikeste tellimuste hulgas kui ka nende töötlemisega seonduvaid raskusi, mida põhimõtteliselt saaks lahendada elektrooniliste vahendite kasutamisega. Seega ei ole asjakohane argument, mille kohaselt elektrooniliselt edastatud väikeste tellimustega seotud protsentuaalsete osatähtsuste äravahetamine mõjutas vaid kullerteenuse kulusid.

130 Tuleb järeldada, et komisjon on teinud ilmselge hindamisvea, kui kohaldas oma esialgses hinnangus väikeste tellimuste töötlemisega seotud kulutustele koefitsiente,

mille põhjendustes tuginetakse tellimuste töötlemisega seonduvatele täiendavatele tehnilistele raskustele, mida saaks lahendada elektrooniliste vahendite kasutamisega. Nii on see ilmselgelt raamatute vastuvõtmise kulude, kommertsteenuste otseste töökulude, telefoni-, telefaksi- ja pakkimiskulude puhul. Arvestades komisjoni poolt Esimese Astme Kohtu kirjalikele küsimustele antud vastuseid, siis kehtis see ka kullerteenuse kulude osas.

131 Selleks et kontrollida, kuidas mõjutab selline viga hinnangut, mille komisjon andis vaidlusalusele abile vaidlustatud otsuses ja mille kohaselt see abi ei suutnud katta lisakulutusi, palus Esimese Astme Kohus tal esitada arvutused väikeste tellimustega seotud kulutuste kohta ilma koefitsiente kasutamata.

132 Vastuseks selle küsimusele komisjon konkreetseid arvandmeid ei esitanud. Siiski nähtub tema vastusest ilmselgelt, et ilma kõnealuseid koefitsiente kasutamata oleksid väikeste tellimuste töötlemisega seotud kulutused 635 000 Prantsuse frangi võrra (96 805,13 eurot) väiksemad, isegi võtmata arvesse muid kululiike peale nende, mille osas kasutati koefitsienti „kolm".

133 Seega ei oleks komisjon ilma koefitsiente kasutamata saanud vaidlustatud otsuse IV lisas kasutatud andmete põhjal väita, et abi, mida CELF sai, ei suutnud väikeste tellimuste töötlemisega seotud kulutusi katta. Koefitsiente kohaldamata oleks kõnealuse tegevuse tulem olnud rohkem kui 600 000 Prantsuse frangi osas positiivne.

134 Igal juhul tuleb nentida, et isegi kui komisjon võis eespool punktis 130 nimetatud kululiikudele koefitsienti kohaldada, on ta teinud ilmselge hindamisvea, kui kohaldas neid koefitsiente ka elektroonilistele tellimustele, kuna need tellimused ei toonud ilmselgelt kaasa raskusi, mida kasutati kõnealuste koefitsientide kasutamise peamise põhjendusena.

135 Järelikult tuleb nentida, et igal juhul on koefitsientide kasutamise tulemusena suuremate näidatud kulud kahe kolmandiku ulatuses ilmselgelt eksliku hinnangu tulemus.

136 Lisaks väidab hageja põhjendatult, et komisjon on näidanud liiga kõrgetena väikeste tellimuste töötlemisega seotud kulutusi, mis CELF-il tegelikult tekkisid ja mille range ja proportsionaalne hüvitamine oli vaidlusaluse abi eesmärk.

137 Eeltoodu põhjal tuleb vastuvõetavaks pidada kolmanda väite teist osa, mis tugineb vaidlusaluse abi kokkusobivuse uurimisel tehtud ilmselgele hindamisveale.

138 Seega tuleb vaidlustatud otsuse artikli 1 viimane lause tühistada, ilma et oleks vaja uurida muid hageja esitatud argumente ja väiteid.

Kohtukulud

139 Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus tehti komisjoni kahjuks, mõistetakse kohtukulud vastavalt hageja nõudele välja komisjonilt.

140 Kodukorra artikli 87 lõike 4 esimese lõigu alusel kannab Prantsuse Vabariik oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (kolmas koda)

otsustab:

1. Tühistada komisjoni 20. aprilli 2004. aasta otsuse Prantsusmaa poolt Prantsuse Raamatu Ekspordi Kooperatiivile (CELF) abimeetme rakendamise kohta artikli 1 viimane lause.

2. Jätta komisjoni kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Société internationale de diffusion et d'édition SA (SIDE) kohtukulud.

3. Prantsuse Vabariik kannab ise oma kohtukulud.

Jaeger Tiili Tchipev

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 15. aprillil 2008 Luxembourgis.

Kohtusekretär Koja esimees

E. Coulon M. Jaeger